

L'hospitalitat més refinada

El rutilant ofici de la 'geisha' tradicional i la seva davallada al Japó modern.

La representant més famosa arreu del món d'aquest ofici mai hauria pogut existir: un americà convertí Cio-cio-san, la *Madama Butterfly* de l'italià Giacomo Puccini, en una figura dramàtica. Puccini no anà mai al Japó, no veié mai cap *geisha*.

Madame Butterfly, que tenia 15 anys, és una caricatura; és impossible que una *geisha* sigui tan jove. El fet que aquesta *geisha* se suïcidés fent-se un *harakiri* per defugir l'amor infeliç amb el mariner americà Pinkerton és pura fantasia. No hi ha precedent que cap japonesa hagi gosat mai fer-se un *harakiri*.

Tanmateix, Madame Butterfly ha marcat la imatge de les *geisha* fora del Japó fins avui dia; els seus vestits, el seu erotisme subliminal, tot en ella creà una imatge femenina que va donar ales a la fantasia dels estrangers, ja que es diferenciava agradablement de l'ambient sordid de la prostitució occidental.

Els japonesos, si més no els d'una certa edat, esclaten en lloances quan es parla de les *geisha*. La guia del Japó *We Japanese*, "dedicada a tots els visitants del Japó, passats, presents i futurs", diu en la seva edició de 1950: "Els seus cabells negres i lluent, meravellosament pentinats, el seu quimono de colors vius... el seu encís i la seva gràcia fan de la *geisha* una dona única al món".

"*Gei* significa art i *sha* persona; així la *geisha* és una persona experta en les arts i en el ball i la música tradicionals. A més, la *geisha* també ha de saber entretenir i ser discreta. L'especialista ame-

ricà en cultura japonesa Jack Seward qualifica les *geisha-parties* despectivament de "sopar de parròquia amb acudits picants".

Que n'és d'estrany que en l'època de la grolleria eròtica una professió com aquesta no sigui sol·licitada. "Les *geisha* que saben ballar solen tenir entre cinquanta i seixanta anys, i les que saben cantar totes en tenen més de quaranta", es queixa Taleo Yamanka, portaveu del sindicat de *geisha* de Tòquio.

L'edat mitjana de totes les *geisha* actives del Japó és de 40 anys, a Tòquio un xic per sota: falta successió. Les més joves solen ser les anomenades *Instant-geishas*, que no tenen una formació clàssica i en realitat no són més que hostesses amb vestits tradicionals i empolvorades de blanc. Una davallada: l'artista de l'entreteniment és substituïda per l'animadora.

Les *geisha* de veritat, però, no es rendeixen: "Som les zeladores del museu del desig", diu Hasuko Susuki, que té 67 anys i és una *geisha* retirada. Tradició és la paraula clau, ja que les *geisha* representen un món que també al Japó ha deixat d'existir.

No és fins mitjan segle XVII que trobem la paraula *geisha* per a designar aquest ofici femení. L'apogeu social arribà més tard: a la ciutat sense nits de Yoshiwara, actualment una part de Tòquio, les *geisha* es llogaven per entretenir els pretendents de les cortesanes amb balls i cançons fins que aquestes no els rebien.

I com que les cortesanes de Yoshiwara no permetien cap

competència, les *geisha* van haver d'anar eliminant l'erotisme del seu programa —els preliminars es convertiren en el principal—. Quan el negoci de les cortesanes davallà, l'estrella de les *geisha* començà a resplendir amb més força. A final del segle XIX la *geisha* ja només tocava i cantava a canvi de molts diners. Sense adonar-se'n, s'havia convertit en un símbol d'estatus per a aquells que es podien permetre el luxe de pagar els seus serveis.

Per bé que, en el sentit tradicional, quan una *geisha* arriba a adulta després d'haver passat molts anys fent de *maiko* (ballarina), per definició ja no és verge (la desfloració sol tenir lloc als 17 anys i s'ha de pagar cara), això no vol dir que el sexe s'inclogui en les obligacions d'una *geisha*. És ella qui decideix amb qui li ve de gust anar-se'n al llit. Incomptables personalitats de l'Imperi del Sol Naixent han presumit públicament de mantenir una *geisha*, entre els quals alguns ministres, ambaixadors i parlamentaris.

La relació entre la política i el món de les *geisha* continua sent estreta. "Avui dia les cases de *geisha* encara serveixen per a fer-hi reunions importants d'homes de negocis i de polítics", informa *We Japanese*. Tot i que les *geisha* senten la conversa, quasi mai no hi ha filtracions. Als carrers embullats del barri Akasaka de la capital s'hi troben, per exemple, una sèrie de *ryotei* (cases de *geisha*) dels quals es podria dir que quasi són institucions de l'estat: les limusines dels polítics aparquen davant de les seves por-

tes cada nit. Cadascuna de les faccions del partit governant, el Partit Liberal-Democràtic, fa les seves trobades confidencials en un *ryotei* determinat. Cada grup estableix una relació de confiança recíproca amb les *geisha*.

"El futur del país sovint es decideix en un *ryotei*. Les bones *geisha* han de romandre testimonis muts", diu l'ex-*geisha* Susuki.

La senyora Susuki opina que els hostes que ocupen els espais reservats dels *ryotei* "paguen per l'atmosfera" (l'entrada, és a dir, el cobert, costa 20.000 iens, unes 16.000 pes.). El menjar es porta d'un restaurant veí. Les *geisha*, les proporciona una agència.

Un *ni-roku-yoru*, un vespre (que acaba com a màxim a les 11) amb dues *geisha* i sis convidats, pot costar fàcilment el sou mensual d'un empleat mitjà: 310.000 iens (240.000 pes.). Tampoc és estrany que una d'aquelles vetllades costi 60.000 pes. per persona. S'ha de tenir en compte que qui vulgui considerar-se un home de món ha de fer, com a mínim, deu d'aquests àpats al mes. Aquesta tradició tan costosa es va extingint. Fa un quart de segle al barri de *geisha* de Tòquio, Kaguraska, encara hi havia 80 *ryotei* i unes 700 *geisha*; avui ja només hi ha 23 *ryotei* i 80 *geisha*. Ningú sap quantes *geisha* genuïnes que treballin hi ha al Japó; a Tòquio deuen ser unes 850 i a tot el país amb prou feines 15.000.

I no obstant, "la tradició de les *geisha* perviu", opina Katsuo Nakajima, president d'una associació de *geisha* de Kyoto. "El fet de ser convidat a un *ryotei* continuarà sent la mostra més refinada de l'hospitalitat japonesa; a més, sempre hi haurà homes de negocis i polítics que considerin necessari oferir als seus hostes el millor del millor".

Tisiano Tersani
Der Spiegel
Trad.: Patrícia Lluç